

sílẹ̀ sínú òtítọ́ ní ọ̀nà ọ̀gbọ̀n-ìmọ̀. Ìtẹ̀wọ̀gbà ọ̀nà náà ń mú ìrírí ẹ̀mí jáde tí a ẹ̀fihàn gẹ̀gẹ̀ bí ị̀şòkan Ìwà-Ọ̀lọ̀run pẹ̀lú ẹ̀dá ẹ̀niyàn. Ìlò ọ̀nà ẹ̀kọ̀ Bíbẹ̀lì tí “ìlà lórí ilà,” nígbà tí a bá darapọ̀ mọ̀ ị̀gbàgbọ̀, ní a ẹ̀fihàn gẹ̀gẹ̀ bí dídá sílẹ̀ sínú òtítọ́ ní ọ̀nà ọ̀gbọ̀n-ìmọ̀; àti òtítọ́ náà (ìrànşẹ̀) tí ọ̀nà ẹ̀kọ̀ náà ń mú jáde, kò lẹ̀ yà sọ̀tọ̀ kúrò lọ̀dọ̀ Jẹ́sù, ẹ̀ni tí í ẹ̀şẹ̀ Ọ̀rọ̀ náà. Látí gba ìrànşẹ̀ Ọ̀rọ̀ Rẹ̀ ní látí gba Ẹ̀mí Mímọ̀ sínú ọ̀kàn rẹ̀. Nítọ́rì náà, dídá sílẹ̀ sínú òtítọ́ ní ọ̀nà ọ̀gbọ̀n-ìmọ̀ ń mú ìrírí ẹ̀mí tí ó gba ẹ̀dìdì ìtẹ̀wọ̀gbà Ọ̀lọ̀run jáde.

Kadeşì ní idánwò ikẹ̀yìn fún Ísírẹ̀lì àtìjọ̀. Àwọ̀n ẹ̀ka méjì àwọ̀n olùmù wáinì nínú iwé Joẹ̀lì ní a yà sọ̀tọ̀, a sì fì iyàtò hàn láàárín wọ̀n lórí ipilẹ̀ ikòsílẹ̀ tàbí ìtẹ̀wọ̀gbà ihìn ị̀şẹ̀ ọ̀jò àìpẹ̀, ẹ̀yí tí Joẹ̀lì pè ní “wáinì tuntun” ní iyàtò sí wáinì tí ó ti ru, tí ẹ̀ka keji ń mu. “Wáinì tuntun” Joẹ̀lì ní “ìsinmi” tí Pọ̀ọ̀lù nínú Héberù orí kẹ̀ta àti kẹ̀rin. Ó tún jẹ̀ ohun tí “àwọ̀n ọ̀mùtì Ẹ̀fúráimù” tí Aísáyà kọ̀ látí “gbọ̀”—sì “ẹ̀ni tí ó sọ̀ pé, ‘Èyí ní ìsinmi, ẹ̀yí tí ẹ̀ fì lẹ̀ mú ẹ̀ni tí ó rẹ̀ sinmi; ẹ̀yí sì ní itura’: síbẹ̀ wọ̀n kò fẹ́ gbọ̀. Şùgbọ̀n ọ̀rọ̀ Olúwa wà fún wọ̀n ní àşẹ̀ lé àşẹ̀ lórí, àşẹ̀ lé àşẹ̀ lórí; ilà lé ilà lórí, ilà lé ilà lórí; nihìn-ín díẹ̀, níbẹ̀ díẹ̀; kí wọ̀n lẹ̀ lọ̀, kí wọ̀n sì şubú sẹ̀yìn, kí a sì fọ̀ wọ̀n, kí a dekùn mú wọ̀n, kí a sì dì wọ̀n mú.”

A tí mọ̀ pé ị̀şòtẹ̀ ọ̀mọ̀ màlúù wúra tí Áárónì dúró fún ‘méjì’ nínú àwọ̀n idánwò mẹ̀wáá tí ń parí ní Kádẹ̀şì. Pípín idánwò náà sí idánwò méjì bá àkókò idánwò ọ̀jò ikẹ̀yìn mu, ẹ̀yí tí a ẹ̀fihàn rẹ̀ nípa “idánwò àwòrán ẹ̀ranko náà,” ẹ̀yí tí í ẹ̀şẹ̀ idánwò tí ń pinnu àyànmọ̀ àwọ̀n ẹ̀niyàn Ọ̀lọ̀run. Ìfihàn orí kẹ̀tálá ń tọ̀ka sí ‘ị̀şòtẹ̀’ nítọ́rì pé nọ̀nbà ‘kẹ̀tálá’ dúró fún ị̀şòtẹ̀.

Orí náà bèrẹ̀ pẹ̀lú ẹ̀ranko òkun tí pọ̀òpù, ààmì àkókọ̀ tí ị̀şòtẹ̀ lórí ilẹ̀-ayé, gẹ̀gẹ̀ bí Dáníẹ̀lì ẹ̀şẹ̀ dá a mọ̀ gẹ̀gẹ̀ bí agbára tí ń sọ̀ ọ̀rọ̀ ńlá-ńlá sí Ọ̀gá-ògo Jùlọ̀. Ị̀şòtẹ̀ yẹn ní ị̀şòtẹ̀ ẹ̀ranko ilẹ̀-ayé tẹ̀ lé, iyẹn Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, ẹ̀ni tí ó sì tún fì ipa mú gbogbo ayé látí tẹ̀ lé àpẹ̀rẹ̀ ị̀şòtẹ̀ wọ̀n. Àpẹ̀rẹ̀ fún ị̀şòtẹ̀ kẹ̀ta nínú orí náà wà nínú àkókọ̀ àwọ̀n ị̀şòtẹ̀ mẹ̀ta náà, ẹ̀yí tí a ẹ̀fihàn gẹ̀gẹ̀ bí ẹ̀ranko òkun, ààmì Fátíkàni. Nínú ẹ̀şẹ̀ kọ̀kànlá Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà ń sọ̀rọ̀ bí dragoni, bèẹ̀ ní ó sì dá ère kan fún ẹ̀ranko náà sílẹ̀—ère Fátíkàni. Látí ẹ̀şẹ̀ kejilá lọ̀ Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà fì ipa mú ayé látí ẹ̀şẹ̀ bákan náà. Ị̀şòtẹ̀ Áróni ní ojú méjì, ó ń sọ̀jú fún ị̀şòtẹ̀ Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà, lẹ̀yìn náà sì ní ị̀şòtẹ̀ gbogbo ayé nígbà tí a bá fì ipa mú ère Fátíkàni tí ayé.

Ị̀şòtẹ̀ Áárónì ń dá ị̀gbà méjèjì mọ̀, ẹ̀yí tí a ẹ̀fihàn gẹ̀gẹ̀ bí ibòrìşà nígbà tí Mósè kò sí níbẹ̀, tí ibòrìşà sì tún tẹ̀ lé e nígbà tí Mósè wà níbẹ̀. Mósè tí ń gba Ọ̀fin náà, nítọ́rì náà ó dúró fún Ọ̀fin Ọ̀lọ̀run gẹ̀gẹ̀ bí ojú-ipín nínú ị̀şòtẹ̀ náà. Idánwò tí àwòrán wúra Áárónì tí ọ̀mọ̀ màlúù-ẹ̀ranko sọ̀jú fún ní idánwò ọ̀dún 1863.

Ó jẹ̀ idánwò ọ̀fin Ojọ̀-ìsinmi àkókọ̀, tí ó ń sọ̀jú ilà ipínyà láàárín iyè àti ikú. Ó jẹ̀ ilà ipínyà láàárín Ilẹ̀ Ìlẹ̀rì tàbí ikú nínú aginjù, ilà ipínyà láàárín àmì ẹ̀ranko náà tàbí ẹ̀dìdì Ọ̀lọ̀run, ilà ipínyà láàárín ayànmọ̀ Şebna ará Laodicea tàbí Eliakimu ará Filadelfia. Àwọ̀n idánwò mẹ̀ta àkókọ̀, tí mánà ń şàpẹ̀rẹ̀, ń ẹ̀fihàn àrìyànjìyàn nípa Sábáàtì tàbí Ojọ̀-ìsinmi àkókọ̀, gẹ̀gẹ̀ bí idánwò kẹ̀wáá náà ẹ̀şẹ̀ rí pẹ̀lú. Ilà ipínyà nínú ị̀şòtẹ̀ ọ̀mọ̀ màlúù wúra Áárónì, tí ó ń sọ̀jú fún idánwò karùn-ún àti kẹ̀fà pẹ̀lú—ní ọ̀fin Ojọ̀-ìsinmi àkókọ̀ náà.

Idánwò kẹ̀rin ní omi ní Massah, tí itumọ̀ rẹ̀ jẹ̀ “idánwò,” àti Meribah, tí itumọ̀ rẹ̀ jẹ̀ “àsía Jèhófà,” ó sì wà nínú Exodus 17:1–7, níbi tí a tí dá a mọ̀ ní tààrà gẹ̀gẹ̀ bí “dídán Olúwa wò.”

Gbogbo ijo àwọn ọmọ Israẹli sì kúrò ní aginjù Síni, lẹyìn irinàjò wọn, gégé bí àṣẹ Olúwa, wọn sì dó sí Refidimu: omi kò sì sí nìbẹ̀ fún àwọn èniyàn láti mu. Nítorí nàà àwọn èniyàn bá Mósè jà, wọn sì wí pé, Fún wa ní omi kí a lè mu. Mósè sì wí fún wọn pé, Èéṣe tí ẹ̀ fi bá mi jà? èéṣe tí ẹ̀ fi n̄ dán Olúwa wò? Òùngbẹ̀ omi sì n̄ gbẹ̀ àwọn èniyàn nìbẹ̀; àwọn èniyàn sì kùn sí Mósè, wọn sì wí pé, Èéṣe tí iwọ̀ fi mú wa gòkè wá kúrò ní Ejibiti, láti fi pa wa àti àwọn ọmọ wa àti ẹran wa nípa òùngbẹ̀?

Mósè sì ké sí Olúwa, ó ní, Kí ni èmi yóò ṣe sí àwọn èniyàn yìi? wọn ti fẹ̀rẹ̀ setán láti sọ mí ní òkúta.

Oluwa sì wí fún Mósè pé, “Máa lọ síwájú àwọn èniyàn nàà, kí o sì mú diẹ̀ nínú àwọn àgbà Israẹli lọ pẹ̀lú rẹ; ọ̀pá rẹ nàà, èyí tí o fi lu odò nàà, mú un ní ọwọ̀ rẹ, kí o sì lọ. Wò ó, èmi yóò dúró níwájú rẹ nìbẹ̀ lórí àpáta ní Hórébù; iwọ̀ yóò sì lu àpáta nàà, omi yóò sì jáde nínú rẹ, kí àwọn èniyàn lè mu.” Mósè sì ṣe bẹ̀ ní ojú àwọn àgbà Israẹli.

Ó sì pe orúkọ ibẹ̀ nàà ní Mása, àti Mèribà, nítorí ijà tí àwọn ọmọ Israẹli bá a jà, àti nítorí pé wọn dán Olúwa wò, ní wí pé, “Sé Olúwa wà láàárín wa, tàbí kò sí?” Eksodu 17:1–7.

Ìdánwò tí “Massah” dúró fún, àti àsíá tí “Meribah” dúró fún, jẹ́ alífà àṣotélé kan tí ó pàdé òméga àṣotélé rẹ̀ nígbà tí Mósè lu Àpáta kan nàà ní ìgbà kejì. Èyí tùmò sí i pé ikerin nínú àwọn ibínú mẹwàá nàà ni a ṣàfihàn ní Kádẹ̀si, nítorí Kádẹ̀si kejì ni ibi tí Mósè ti lu Àpáta nàà nínú iṣòtẹ̀. Èyí fi hàn pé Kádẹ̀si, gégé bí àmì, ní idánwò omi tí ó mú àsíá jáde.

Ìdánwò omi tí n̄ mú àsíá jáde ni idánwò ihin iṣẹ̀ òjò àkẹ́yìn. Ọ̀dún 1863 ni ibi tí a ti yẹ́ kí a gbé àsíá sókè, ṣùgbón, háà; 1863 jẹ́ Kádẹ̀si àkòkò nikan, Kádẹ̀si kejì sì wà ní òfin Ojọ̀ Àikú tí n̄ bọ̀ láipẹ̀. Màsàh àti Mèribà dúró fún idánwò ikeyin fún ẹgbẹ̀rún lónà ọgórùn-ún m̀erínlélógójì nàà, diẹ̀ kí a tó gbé wọn sókè gégé bí àsíá ní òfin Ojọ̀ Àikú. Kí i ṣe àṣẹ̀ Róòmù, tàbí àṣẹ̀ àwọn Júù, ni ó sètò ikú Kristi. Àṣẹ̀ nàà ni a ti fún ní àṣẹ̀ nínú ìgbimò Ọ̀run ní ọ̀pọ̀pọ̀ ayé sáájú àgbélébùù. Mósè lo ọ̀pá rẹ, ọ̀pá tí Ọ̀lórùn tikára Rẹ̀ fi àmì òróró yàn, láti lu Àpáta nàà—sùgbón lẹ̀kan soṣo. Àpáta nàà gégé bí imísí ṣe sọ ni a dúró fún nípasẹ̀ àwọn ihin iṣẹ̀ ọ̀dún 1840 sí 1844, tí wọn jẹ́ àwọn ọ̀títọ̀ ipilẹ̀ àtíjọ̀ tí n̄ sojú ọ̀nà àwọn olódodo. Nínú idánwò tí Màsàh ṣàpẹ̀rẹ̀, omi tí n̄ gbà là ni omi tí ó ti inú Àpáta àwọn ọ̀nà àtíjọ̀ jáde. Omi nàà n̄ dánwò, ó sì n̄ mú kí ẹgbé mèjì hàn; ọ̀kan fún àmì ẹran nàà, èkejì fún èdidi Ọ̀lórùn, gégé bí a ti ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nínú èdidi Ọ̀lórùn lórí àwọn tí a gbé sókè gégé bí àsíá, gégé bí Mèribà ṣe ṣàpẹ̀rẹ̀.

Tẹ̀npìlì nàà ti parí kí ilàna kẹta ti Atasasẹ̀si tó dé, èyí sì fi idí rẹ̀ múlẹ̀ pé tẹ̀npìlì Mílàráítì tí Kristi gbé dide ní ọ̀dún m̀erínlélógójì láti 1798 títí dé 1844, ti parí kí àngẹ̀lì kẹta tó dé, ẹni tí ibòwòlú ilàna kẹta dúró fún. Àwọn ẹgbẹ̀rún m̀erínlélógójì àti ẹgbẹ̀rún m̀erín ni a fi èdidi di diẹ̀ sáájú òfin Sónḍè, níbi tí a ó sì gbé wọn sókè gégé bí àsíá ẹ̀bọ̀ àkòso èso àkòkò tí Pẹ̀ntíkòsì, gégé bí i ti ojọ̀ ìgbàani. Mása àti Mèribà ṣe idánimò idánwò omi tí a ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ ifẹ̀ṣẹ̀mulẹ̀ Ẹkún Ọ̀ru Àárín nínú itàn àngẹ̀lì àkòkò àti ti kẹta.

Iṣẹ̀ iṣòkan Ìwà-Ọ̀lórùn pẹ̀lú èdá èniyàn ni a tún ṣàfihàn gégé bí iṣòkan tẹ̀npìlì mèjì. A tún ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ gégé bí ìgbéyàwò, níbi tí ọ̀kùnrin kan àti obinrin kan, tàbí tẹ̀npìlì abo àti tẹ̀npìlì ako, ti darapọ̀ tí wọn sì di ẹran ara kan. Kristi gbé tẹ̀npìlì Millerite kalẹ̀ fún ète láti mú wọn wọ̀ inú tẹ̀npìlì Ọ̀run Rẹ̀ níbi tí wọn yóò ti rí “isinmi,” èyí tí a ṣàfihàn nínú itàn ọ̀dún 1844 gégé bí Sábààti ojọ̀ keje.

Nígbà tí a bá fi òye yìí nípa Massa àti Meribah, gégé bí idánwò kẹrin, sí àárín idánwò isípáyá kan tí ó tún sojú fún idánwò mẹta, tí òfin Ojọ-ìsinmi sì tẹlẹ e gégé bí idánwò karùn-ún àti idánwò kẹfà—lẹyìn nàà, o lè rí i, sùgbón kíkí bí o bá fẹ rí i, pé idánwò manna onípele-mẹta ni idánwò àkókó, tí idánwò kan sì tẹlẹ e, èyí tí ó sáájú idánwò onípele-méjì kẹta ti omọ málúù wúra Áárónù. A sojú fún Massa àti Meribah papò, nítorí pé inú ifẹròsẹ angẹli kejì nikan ni “imúpò méjì” àsọtélé wà. Àwọn idánwò mẹta àkókó ti manna ni ifẹròsẹ angẹli àkókó. Idánwò Massa àti Meribah ni ifẹròsẹ angẹli kejì, isọtẹ Áárónù sì ni ifẹròsẹ angẹli kẹta.

Idánwò karùn-ún ni idánwò egbọro málúù wúra ti Áárónì, èyí tí ó bèrẹ pèlú ifihàn ibòrìsà nígbà tí àwọn olòtẹ rò pé isọtẹ àilásọ wọn ti fara pamó kúrò lódò Olórun.

Nígbà tí àwọn èniyàn sì rí i pé Mósè pé láti sòkalẹ láti orí òkè nàà, àwọn èniyàn kó ara wọn jo sódò Áárónì, wọn sì wí fún un pé, Dìde, se àwọn olórun fún wa, tí yóò máa lọ níwájú wa; nítorí ti Mósè yìí, òkùnrin tí ó mú wa gòkè wá láti ilẹ Ejibiti, a kò mọ ohun tí ó sẹlẹ sí i. Áárónì sì wí fún wọn pé, Ya àwọn yetí wúra tí ó wà ní etí àwọn aya yín, ti àwọn omọkùnrin yín, àti ti àwọn omọbìnrin yín kúrò, kí ẹ sì mú wọn tọ mí wá. Gbogbo àwọn èniyàn sì ya àwọn yetí wúra tí ó wà ní etí wọn kúrò, wọn sì mú wọn tọ Áárónì wá. Ó sì gbà wọn lówó wọn, ó sì fi irin isẹ onà mọ wọn dá a, lẹyìn tí ó ti se e di omọ málúù tí a yo. Wọn sì wí pé, Àwọn wònyí ni olórun rẹ, Ísirelì, tí ó mú ọ gòkè wá láti ilẹ Ejibiti. Nígbà tí Áárónì sì rí i, ó kọ pepe kan sí iwájú rẹ; Áárónì sì kéde, ó sì wí pé, Ola ni àjòdún fún Olúwa.

Wọn sì dide ní kùtùkùtù ní ojọ kejì, wọn sì rú ẹbọ sísun, wọn sì mú ẹbọ àlàáfia wá; àwọn èniyàn nàà sì jókòò láti je àti láti mu, wọn sì dide láti şeré. Exodus 32:1–6.

Idánwò kẹfà ni apá kejì isọtẹ omọ málúù wúra nàà, nígbà tí Mósè padà láti gbà Àwọn Òfin Mewáá. Mósè béèrè pé, “Ta ni ó wà níhà Olúwa?” ọpọ jùlọ dúró ní ifaradà, tàbí wọn bá àwọn abòrìsà rin, wọn sì fihàn isọtẹ kan nàà ní gbangba níwájú alárinà nàà.

Idánwò karùn-ún àti kẹfà fi àpeṣere hàn ní kedere, wọn sì bá òfin Ojọ-ìsinmi mu. Èlìjà lórí Òkè Kámẹlì béèrè ibéèrè tí ó jo èyí tí Mósè béèrè. “E yan lónií eni tí eyin yóò sìn,” n tọka sí idánwò òfin Ojọ-ìsinmi. Àmì-àpeṣere idánwò ère ẹranko nàà n tọka sí òfin Ojọ-ìsinmi. Ìpín àwọn omọ Léfi nínú itàn Áárónì àti ipín àwọn ẹyà méjilá nínú itàn àwọn omọ málúù wúra méjì ti Jèróbóámù, n fi ipín àwọn ológbòn àti ašiwèrè hàn ní òfin Ojọ-ìsinmi. Àwọn Laodísea ni àwọn wúndiá ašiwèrè, gégé bí Sister White ti jẹrì sí, nítorí nàà ipín àwọn wúndiá ní òfin Ojọ-ìsinmi ni ipín àwọn Laodísea àti Filadélfia. Idánwò karùn-ún àti kẹfà, tí wọn je idánwò kan tí ó ní apá méjì, bá òfin Ojọ-ìsinmi mu, èyí tí ó tùmọ sí pé wọn bá 1863, àti Kadesh mu.

Àwọn orí kejlélógbòn àti kejlélógbòn-dín-lógbòn ti Eksodu ni a mú se ní ojọ kan nàà gan-an, ní ààárín wákàtí diẹ pére, ojọ nàà sì je àpeṣere 1863 àti Kádẹsi. Nínú orí kejlélógbòn-dín-lógbòn, Mósè béèrè láti rí ògo Olórun. Nítorí nàà, a rí Mósè nínú ibínúkún karùn-ún àti kẹfà tí a n yí padà sí egberún mērinlélógójì [144,000]. Mósè kan nàà nàà wà ní Kádẹsi, ó sì n lu Àpáta nàà ní igbà kejì, nípa bèè ó n sojú fún ẹka kan tí Àpáta nàà fọ, èyí tí wọn kò láti subú lé lórí. Àpáta nàà je iransẹ ọrò kan, nítorí nàà àwọn ààmì méjì ni ti Mósè ní Kádẹsi, ọkan n fi ògo Olórun hàn, ekejì sì n kọ Àpáta nàà.

“È jẹ́ kí àwọn tí n̄ dúró gégé bí àwọn olùṣò Ọlórún lórí ògiri Sioni jẹ́ ọkúnrin tí ó lè rí àwọn ewu kí wọn tó dé ọ̀dọ̀ àwọn ènìyàn,—àwọn ọkúnrin tí ó lè fi ọ̀títọ̀ yà sí èsùn, ọ̀dodo sí àìṣòdodo.

“A ti fi ikilò nàá wá: Kò sí ohun kankan tí a gbòdò jẹ́ kí ó wólé tí yòò mú ipilẹ̀ igbàgbò nàá rú, èyí tí a ti n̄ kọ̀ lẹ́ lórí láti igbà tí ihìnrere nàá ti dé ní 1842, 1843, àti 1844. Èmi wà nínú ihìnrere yíí, àti láti igbà nàá ni mo ti n̄ dúró níwájú ayé, ní ọ̀títọ̀ sí imọ̀lẹ̀ tí Ọlórún ti fi fún wa. A kò ní yọ̀ esẹ̀ wa kúrò lórí pepepe tí a gbé wọn lẹ́, bí a ti n̄ wá Olúwa lójó dé ojó pẹ̀lú àdùrà àtòkànwá, tí a sì n̄ wá imọ̀lẹ̀. Sẹ̀ ẹ̀ rò pé èmi lè fi imọ̀lẹ̀ tí Ọlórún ti fi fún mi sílẹ̀ bí? Ó ní láti dà bí Àpáta Àinípèkun. Ó ti n̄ tọ̀ mí sóna láti igbà tí a ti fi í fún mi.” Review and Herald, April 14, 1903.

Ọkàn lára àwọn ààmì “Mósè ní Kádèṣi” ni pé ó fi ọ̀pá lu Àpáta nàá; ọ̀pá nàá jẹ́ ààmì àṣẹ̀. Ní igbà àkókó, àṣẹ̀ Ọlórún ni í ṣe é; ní igbà keji, àṣẹ̀ ènìyàn ni. Ìpín ènìyàn tí Mósè dúró fún ní Kádèṣi keji ni a ṣe àfihàn wọn gégé bí àwọn ọ̀mùtí Éfírámù, tí wọn fi àṣẹ̀ èkò-ìsìn wọn (ọ̀pá) kọ̀lu ihìn iṣẹ̀ ọ̀jò àkẹ̀yìn, èyí tí í ṣe ihìn iṣẹ̀ àwọn ipa-ònà àtíjọ̀ láti 1840 sí 1844.

“Gbogbo àwọn iránṣẹ̀ tí a fi fúnni láti ọ̀dún 1840–1844 ni a gbòdò mú kí wọn ní agbára báyií, nítorí pé ọ̀pọ̀ ènìyàn ló ti pàdánù itókasi wọn. Àwọn iránṣẹ̀ nàá gbòdò lọ sí gbogbo àwọn ijọ.

“Kristi wi pé, ‘Alábùkún ni ojú yín, nítorí wọn n̄ ríran; àti etí yín, nítorí wọn n̄ gbó. Nítorí lóòdótó ni mo sọ fún yín, pé ọ̀pọ̀ àwọn wòlìí àti àwọn olódodo ti fẹ́ láti rí àwọn n̄nkan wònyí tí èyin n̄ rí, sùgbón wọn kò rí wọn; àti láti gbó àwọn n̄nkan wònyí tí èyin n̄ gbó, sùgbón wọn kò gbó wọn’ [Matthew 13:16, 17]. Alábùkún ni àwọn ojú tí wọn rí àwọn n̄nkan tí a rí ní ọ̀dún 1843 àti 1844.

“A ti fi iránṣẹ̀ nàá hàn. Kò sì yẹ́ kí idádúró kankan wà nínú títún iránṣẹ̀ nàá sọ, nítorí àwọn àmì àkókò nàá n̄ ṣe; iṣẹ̀ iparí gbòdò jẹ́ kí a ṣe é. Iṣẹ̀ ìlá kan ni a ó ṣe ní àkókò kúkú. Láipé, nípa ìpinnu Ọlórún, a ó fi iránṣẹ̀ kan hàn tí yòò gbòrò sí igbe rara. Nígbà nàá ni Dániẹ̀lì yòò dúró ní ipò rẹ̀, láti jẹ́rìí rẹ̀.” Manuscript Releases, volume 21, 437.

Ìdánwò àkókó ti mànáà jẹ́ idánwò m̀eta. Èyí tí ó kẹ̀yìn nínú àwọn idánwò m̀ewáá nàá ni idánwò àngẹ̀lì kẹ̀ta. Àkókó àti èyí tí ó kẹ̀yìn jọ̀ n̄ ṣàpepe “ìsinmi” gégé bí àmì idánwò nàá. Ìdánwò àkókó jẹ́ idánwò m̀eta, tí n̄ ṣàpepe àngẹ̀lì àkókó tí àngẹ̀lì keji tẹ̀ lẹ́, sùgbón idánwò kẹ̀rin, níbi tí idìdì àti gbígbé sókè gégé bí àsiá ti jẹ́ asojú, ni a fi Massa àti Meribah ṣàpepe. Àngẹ̀lì kẹ̀ta, tí idánwò karùn-ún àti èfà ṣàpepe, ni idánwò kẹ̀ta, èyí tí ó tẹ̀ lẹ́ idánwò keji ti Massa àti Meribah, àti idánwò àkókó ti mànáà.

Ìbinújé ní Taberah tí a gbé kalẹ̀ nínú Nónbà 11:1–3 ni idánwò keje. Àwọn esẹ̀ tí wọn ṣàfihàn idánwò iná ti igbàgbò tí “Taberah” dúró fún, èyí tí ó tùmọ̀ sí ‘ibi ijóná,’ ni àwọn esẹ̀ tí ó sáájú wọn ti tẹ̀ lẹ́, tí n̄ ṣe àfihàn irinàjò àwọn ènìyàn Ọlórún nípasẹ̀ aginjù. Àìsùúrù tí a fihàn nínú orí kẹ̀wáá ni a fi wé egbèrún m̀erínlélógòrin [144,000] tí wọn n̄ tẹ̀lẹ̀ Ọ̀dọ̀-Àgùntàn ní ibikíbi tí Ó bá lọ. Àwọn wònyí ni àwọn tí wọn ní sùúrù àwọn ènìyàn mímọ̀, sùgbón Ísírẹ̀lì àtíjọ̀ n̄ fihàn àìsùúrù nínú orí kẹ̀wáá, èyí tí ó yorí sí ipónjú iná wọn nínú orí kòkànlá.

Wọn sì kúrò ní orí òkè Olúwa ní irin-àjò ojó m̀eta: àpótí májẹ̀mú Olúwa sì n̄ lọ níwájú wọn ní irin-àjò ojó m̀eta nàá, láti wá ibi ìsinmi fún wọn. Àwosánmà Olúwa sì wà lórí wọn lósàn-án, nígbà tí wọn jáde kúrò ní àgò. Ó sì ṣe, nígbà tí àpótí nàá n̄ gbéra lọ, ni Mose máa n̄ wí pé, Dide,

Olúwa, kí a sì tú àwọn ọ̀tá rẹ̀ ká; kí àwọn tí ó kóríra rẹ̀ sì sá níwájú rẹ̀. Nígba tí ó sì bá balẹ̀, ó máa n wí pé, Padà, Olúwa, sódò ẹ̀gbẹ̀ẹ̀gbẹ̀rún púpọ̀ ti Israẹ̀li. Nọ́mbà 10:33–36.

Èsẹ̀ tí ó tẹ̀lé eleyi sàfihàn iṣòtẹ̀ Táberá.

Nígba tí àwọn èniyàn náà sì n kùn-ún, kò dùn mọ̀ Olúwa: Olúwa sì gbọ̀ ọ̀; ibínú rẹ̀ sì ru; iná Olúwa sì jó láàárín wọn, ó sì run àwọn tí ó wà ní ipín òkèèrè ibudó náà. Àwọn èniyàn náà sì ké sí Mose; nígba tí Mose sì gbádúrà sí Olúwa, iná náà sì kú. Ó sì pe orúkọ ibẹ̀ náà ní Taberah: nítorí iná Olúwa jó láàárín wọn. Númeri 11:1–3.

Ìbínú tí ó tẹ̀ lé ifihàn iná náà, ni ifẹ́kúfẹ́ sí oúnjẹ eran, èyí sì ni idánwò kejo. A rí èyí nínú Numbers 11:4–34. Èdùn ọ̀kàn ní Taberah n sàpepe ẹ̀wà àdáyéba ti iṣẹ́dá gíga tí ó ti bàjẹ̀, àiní suúrù, àti iṣòtẹ̀ ti ifẹ́kúfẹ́ sí àwọn ikòkò eran ilẹ̀ Ejibiti n sàpepe iṣẹ́dá isàlẹ̀. Iná náà n sàpepe iwènùmọ̀ nípasẹ̀ iná ti Ọ̀jísẹ̀ Májẹ̀mú náà nínú Malaki orí kẹta, nítorí ní itumọ̀ àsoṭelẹ̀, Taberah tùmọ̀ sí ibi ijona, àti ibi ijona nínú Ọ̀rọ̀ àsoṭelẹ̀ Ọ̀lọrun wà ní Malaki mẹta níbi tí iná ti n mú ẹ̀yà aláisùúrù kan jáde tí a ti yàn láti wènù kúrò, àti ẹ̀yà onísùúrù kan tí a n sọ di mímọ̀ gégé bí ọ̀rẹ̀ tí a gbé sókè.

Àwọn tí Mósè dúró fún nínú àdánwò ilọpo méjì ti ẹ́dá gíga àti ẹ́dá isàlẹ̀ ti Taberah ni oḡórùn-ún m̀rìnlélógójì ẹ̀gbẹ̀rún náà, àwọn tí wọn ti fidí múlẹ̀ nínú òtítọ̀ ní ti oḡbón-inú, bẹ̀ẹ̀ sì ni ní ti ẹ̀mí pẹ̀lú. Oḡbón-inú n dá ẹ́dá gíga náà mọ̀, àti ní ti ẹ̀mí ó n sàpepe iṣọkan Ẹ̀wà-Ọ̀lọrun pẹ̀lú èniyàn. Ẹ̀wà-Ọ̀lọrun lè bá èniyàn sọkan nikan nígba tí a ti kàn ẹ́dá isàlẹ̀ mọ̀ àgbélébùú, tí ó sì ti kú. Láti fidí múlẹ̀ nínú òtítọ̀ ní ti oḡbón-inú àti ní ti ẹ̀mí n sàpepe irírí jìjẹ̀ ẹ̀ni tí a fi ẹ̀didi dì. Iná Taberah n sàpepe iyàtò ikeyin láàárín alikama àti ẹ̀pò nínú iṣẹ̀ Kristi ní gbígbé tẹ̀npilì oḡórùn-ún m̀rìnlélógójì ẹ̀gbẹ̀rún náà dide.

Ìdánwò kẹ̀sàn-án ni iṣòtẹ̀ Mírìàmù àti Áárónì tí a rí nínú Numbers 12. Ìmúnibínú náà kò yàtò sí imúnibínú Kórà, Dátàni àti Ábírámù, tàbí Minneapolis, ní 1888. Ọ̀ràn náà kì í ẹ̀ pe a kọ ihin Ọ̀lọrun nikan, bí kò ẹ̀ pe a kọ àyànfẹ̀ Ọ̀lọrun nípa aṣáájú.

Ìdálẹ̀bi àwọn aṣáájú tí wọn kò kì í ẹ̀ iránsẹ̀ náà nikan, sùgbón tí wọn tún kọ ojiṣẹ̀ náà, sáájú idánwò kẹ̀wáá. Aṣáájú náà farahàn gégé bí àwọn apẹ̀yindà ní isàlẹ̀kẹ̀sẹ̀ sáájú òfin Ọ̀jọ̀ Àikú, èyí tí í ẹ̀ idánwò kẹ̀wáá. Òfin Ọ̀jọ̀ Àikú bá àgbélébùú mu, àti lójú ọ̀nà sí àgbélébùú, èyí tí í ẹ̀ òfin Ọ̀jọ̀ Àikú, àwọn aṣáájú náà yan Barabbas, Kristi ẹ̀ké kan, nítorí “bar” tùmọ̀ sí ‘omọ̀’ “abba” sì tùmọ̀ sí ‘baba.’ Nígba tí wọn n sún mọ̀ àgbélébùú (òfin Ọ̀jọ̀ Àikú) tàbí Kadesh, àwọn aṣáájú náà n fi ipẹ̀yindà pípẹ̀ hàn nípa yíyan Kristi àròpò kan, wọn sì tún n sọ tààrà sí àwọn aláṣẹ̀ iḡoba pé wọn kò ní ọ̀ba miiran bí kò ẹ̀ Késàri.

Ìdánwò keje, kejo àti kẹ̀sàn-án n fi ilàna ididi-mímú hàn, sùgbón apẹ̀júwe náà jẹ̀ ti àwọn wúndiá aṣiwèrè. Ìdánwò kẹ̀wáá nínú àwọn idánwò wònyí ni iṣòtẹ̀ àkókó ti Kadesi, tí n sàpepe odún 1863. Láti odún 1846 ni a mú àwọn Héberù wá sí Sinai láti gba Òfin náà. Àwọn tábilì méjì ti Àwọn Òfin Mewáá jẹ̀ àmì ibáṣepọ̀ májẹ̀mú Ọ̀lọrun pẹ̀lú Ísírẹ̀lì àtijọ̀ gidi, àti àwọn tábilì méjì ti Hábakùkù jẹ̀ àmì ibáṣepọ̀ májẹ̀mú Ísírẹ̀lì ẹ̀mí òde-òní. A gbé tábilì kejì kalẹ̀ ní odún 1850, àti gégé bí Ísírẹ̀lì àtijọ̀ ti jẹ́jẹ́ láti pa Òfin mọ̀, ní odún 1856 ni a mú idánwò ikeyin wá, gégé bí a ti sàpepe rẹ̀ nípasẹ̀ àwọn aṣàwákiri tí wọn ẹ̀bẹ̀wò sí Ilẹ̀ Ilé́rí. Èrò ọ̀pọ̀ èniyàn tí wọn dé sí lóri rẹ̀ ní odún méje láti 1856 títi dé 1863 ni pé aginjù Laodíkea ni ibi tí wọn fẹ̀ kú sí.

Àkókò láti ọdún 1844 sí 1863 ni a fi àkókò tí ó bèrè pèlú ìrìbomi ní Òkun Pupa sàpèrè, tí ó sì parí pèlú ìrìbomi miiran ní Odò Jodani, ní ibi kan náà gangan tí Jesu yóò di Kristi, nígbà tí Johanu se ìrìbomi fún un ní igbà tí ó yá. Ìrìbomi ní Òkun Pupa fi ibásepò májè mú hàn pèlú Ísírèlì àtíjọ. Ibásepò náà bèrè pèlú igbéyàwó kan tí ní àkókò kan náà dá ilànà idánwò igbésè méwáá sílẹ̀. Lẹ́yìn náà ni a mú wọn wá sí Sinai, wọn sì se ilé rí láti pa òfin Rẹ̀ mọ̀, sùgbón wọn kò se bẹ̀, lẹ́yìn náà wọn sì kùnà nínú idánwò kéwáá àti ikeyin ní iṣòtẹ̀ àkókọ̀ ti Kadeṣi. Lẹ́yìn ogòjì ọdún, àti lẹ́yìn iṣòtẹ̀ kejì àti tí ó tóbi jù lọ ní Kadeṣi, wọn wọ̀ Ilẹ̀ Ilé rí náà nípa jíjẹ̀ ìrìbomi sínú Odò Jodani.

Gbogbo àwọn àmì-òná ìrìbomi ni a so pọ̀ mọ̀ májè mú náà. Itàn omega àti Kadesh kejì bá itàn Kadesh àkókọ̀ àti alpha mu. Iṣòtẹ̀ omega ti Mose pọ̀ ju iṣòtẹ̀ gbogbo orílẹ̀-èdè kan lọ nínú iṣòtẹ̀ alpha ti Kadesh. Omega máa n tóbi jù lọ nígbà gbogbo. Àwọn iṣòtẹ̀ méjèjèjì náà papọ̀ sàpèrè iṣòtẹ̀ àwọn eni tí ó kọ̀ ẹ̀kọ̀ àti àwọn tí kò kọ̀ ẹ̀kọ̀ ti Isaiah, tí wọn kọ̀ láti wọ̀ inú isinmi ihinrere ọ̀jọ̀ ikeyin náà.

Àwọn ìrìbomi méta wà (Òkun Pupa, Odò Jodani àti Odò Jodani), àkókọ̀ jẹ̀ ti Mósè, ikeyin sì jẹ̀ ti Kristi; nítorí náà Mósè ni alfa, Kristi sì ni omega. Lẹ́tá tí ó wà láàrin lẹ́tá àkókọ̀ àti lẹ́tá kejilélógún nínú alífábẹ̀tì Héberù, iyen lẹ́tá ketálá, nígbà tí a bá so ó mọ̀ lẹ́tá àkókọ̀, tí a sì tún so lẹ́tá àkókọ̀ náà mọ̀ lẹ́tá ikeyin àti lẹ́tá kejilélógún, yóò dá ọ̀rọ̀ Héberù náà “òtító” sílẹ̀. Ìrìbomi àarin ni Odò Jodani àti Kadeṣi. Ìrìbomi àkókọ̀ ní Òkun Pupa ni a tẹ̀lẹ̀ pèlú ìrìbomi ní Jodani. Sùgbón ìrìbomi àkókọ̀ ní Jodani ni a sún síwájú fún ogòjì ọdún tí di ibẹ̀wò kejì sí Kadeṣi àti ìrìbomi gidì ní Jodani. Ìrìbomi kẹ́ta, tí ó dúró fún àkókò ibẹ̀wò fún àwọn Júù, ti dé nígbà tí Kristi bèrè iṣẹ̀ Rẹ̀ ti fifi májè mú náà múlẹ̀ fún ọ̀sẹ̀ kan gégẹ̀ bí imúṣẹ̀ Dániẹ̀lì orí kẹ̀sàn-án àti ẹ̀sẹ̀ kejidínlógbọn, ó sì jẹ̀ wákàtí idájọ̀ fún Ísírèlì àtíjọ̀.

Ìrìbomi àkókọ̀ ní Òkun Pupa ni iránsẹ̀ angẹ̀lì àkókọ̀, àti ibẹ̀wò méjì sí Kadeṣi dúró fún “imúlẹ̀mẹ̀jì”, nítorí ní ibẹ̀wò àkókọ̀ sí Kadeṣi àti Odò Jodani ni a ti sáfihàn iṣòtẹ̀ àwọn èniyàn májè mú Ọ̀lórún, àti ní Kadeṣi kejì ni a ti fi iṣòtẹ̀ idarí hàn gbangba. Kadeṣi àti àwọn ibẹ̀wò méjèjèjì dúró fún imúlẹ̀mẹ̀jì iránsẹ̀ angẹ̀lì kejì níbi tí a ti n fi ẹ̀yà méjì hàn, àti pé a n sojú àwọn ẹ̀yà méjèjèjì pèlú àwọn omọ̀ orílẹ̀-èdè àti pèlú idarí náà. Ìrìbomi Kristi ni iránsẹ̀ angẹ̀lì kẹ́ta nígbà tí a yà àlikámà kúrò lódò ẹ̀pò búburú gégẹ̀ bí a ti ya Ísírèlì àtíjọ̀ kúrò lódò iyàwó Kristeni tí Kristi fẹ̀ ní wákàtí idájọ̀ Ísírèlì àtíjọ̀.

Àkókò láti 1844 sí 1863 ni Òkun Pupa tí di iṣòtẹ̀ àkókọ̀ ní Kadeṣi. 1844 ni irekojá Òkun Pupa, 1846 ni màná, àmi idánwò Sábáàti tí àwọn White borí ní 1846 nígbà tí wọn se igbéyàwó. Ní 1849 Olúwa na ọ̀wọ̀ Rẹ̀ jáde ní igbà kejì láti kó àwọn èniyàn Rẹ̀ jọ. Ó ti kó wọn jọ ní àkókò iròyìn ángẹ̀lì àkókọ̀ nígbà tí ẹ̀kínni àwọn tábilì Habakuku dé sínú itàn, a sì se tábilì kejì náà fún ète kan náà.

Tẹ̀bù omega ti ọdún 1850 ní láti kó èniyàn jọ kí ó sì dán wọn wò, nítorí èyí ni tẹ̀bù alpha ti ọdún 1843 se. Ángẹ̀lì kìn-in-ní ní tẹ̀bù kan, ángẹ̀lì kẹ́ta náà sì ní tẹ̀bù kan pèlú, nítorí eni kìn-in-ní ni alpha, eni kẹ́ta sì ni omega. “Àwọn tẹ̀bù méjì” jẹ̀ àwọn àmì-òná ti ángẹ̀lì kìn-in-ní àti ti kẹ́ta—kì í se ti kejì. Àkókò wòlì ti “àwọn tẹ̀bù” bèrè pèlú tẹ̀bù tí ó ní àṣiṣe, ó sì parí pèlú tẹ̀bù tí kò ní àṣiṣe kankan. Itàn tí ó wà láàarin àwọn tẹ̀bù méjèjèjì ni itàn ángẹ̀lì kejì, níbi tí a ti fi àtẹ̀ náà sí apá kan tí di ọdún 1850.

Lẹ́yìn tí ọdún 1843 parí ní ọ̀jọ̀ kẹ̀rindínlógún oṣù kẹ̀rin, 1844, a fi àtẹ̀ ilà 1843 sílẹ̀ nítorí pé nígbà náà ó ti so ọdún 1843 ní àṣiṣe. Láti ọ̀jọ̀ kẹ̀rindínlógún oṣù kẹ̀rin, 1844 tí di 1850 kò sí tábilì

Hábákúkù. Nínú itàn ángẹ̀lì kejì, kò sí àtẹ̀ ilà, Bábílónì sí ìsubú. Álífà jẹ́ tábilì, Òmégà jẹ́ tábilì, àárín náà sí ní ìsubú Bábílónì; ààmì ìṣòtẹ̀ kan tí a fi mọ́ àkókò tí kò sí tábilì. Àkókò itàn àwọn tábilì Hábákúkù ru ààmì òtítọ́.

A fi 1850 hàn gẹ́gẹ́ bí òkè Sinai àti fifúnni ní Òfin. A ṣe irántí ìṣẹ̀lẹ̀ náà pẹ̀lú Pẹ́ntíkòstì, nígbà tí a gbé àkàrà ìgbò sókè méjì sókè. Ilàna gbígbé àkàrà ìgbò sókè ni a ṣàfihàn nípasẹ̀ títe àti gbígbé tábilì náà lárugẹ̀ ní May, 1842, àti itàn oḍún 1849 nígbà tí a pèsè àwòrán kejì, àti 1850 nígbà tí ó wà lójúṣe. Àkókò náà ni a ṣàpẹ̀rẹ̀ nínú ilà Kristi gẹ́gẹ́ bí àádọ́ta ojọ́ láti àjínde Rẹ̀ tí tí dé Pẹ́ntíkòstì, àkókò kan tí a pín sí ogójì ojọ́ tí mẹ̀wàá sí tẹ̀ lé.

Ní oḍún 1849, Kristi n na owo rẹ̀ jade ní igbà kejì, àti ní 1850 tábilì kejì ti Hábákúkù wà lélò, ilàna idánwò tí ó n darí lo sí Kádẹ̀sì sí tẹ̀sìwájú. Ní oḍún 1856, èyí tí ó jẹ́ ikeyin nínú àwọn idánwò mẹ̀wàá ti Ísírẹ̀lì àtijọ́ dé nígbà tí a tẹ̀ imọ̀lẹ̀ tuntun jade lóri ìṣipayá àṣotẹ̀lẹ̀ ipilẹ̀ṣẹ̀ ti Míllà nínú iwé iròyìn ìṣipopada náà. Fún ojọ́ àṣotẹ̀lẹ̀ egbèrún méjì lónà oḡòrún-ún márún-ún àti ogún, láti 1856 tí tí dé 1863, àwọn amí wo ilẹ̀ náà lo láti ṣàwá rẹ̀. Ní 1863 wọn yan olóri tuntun kan láti mú wọn pada sí Ejiḡbiti.

A ó tẹ̀sìwájú nínú àwọn òtítọ́ wònyí nínú àpilẹ̀kọ́ tí ó kàn.

“Nínú iran kan tí a fi fún mi ní Bordoville, Vermont, ní December 10, 1871, a fi hàn mí pé ipò ọkọ mi ti jẹ́ èyí tí ó ṣòro gidigidi. Ìkànsí itọ́jú àti ìṣe ti wà lóri rẹ̀. Àwọn arákúnrin rẹ̀ nínú ìṣe ìránṣe ihin rere kò ní àwọn erù wònyí láti rú, wọn kò sí moyi ìṣe rẹ̀. Ìkànsí àidá tí ó wà lóri rẹ̀ nígbà gbogbo ti da a láàmú ní ti oṣoṣo àti ní ti ara. A fi hàn mí pé ibáṣepọ̀ rẹ̀ pẹ̀lú àwọn èniyàn Olórún jọra, ní àwọn ọ̀nà kan, sí ti Mósè pẹ̀lú Ísírẹ̀lì. Àwọn oníkùnsínú wà sí Mósè nígbà tí wọn wà nínú ipò àìlera, bèẹ̀ náà ni àwọn oníkùnsínú ti wà sí i.” Testimonies, volume 3, 85.